

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Karlsruhe 504

[S.l.], [11./12. Jh.]

Victorius von Aquitanien: De ratione calculi

[urn:nbn:de:bsz:31-35452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-35452)

Unitas illa unde omnis multitudo Incipit Prefatio Victoris Operatione cal

numeros pcedit q̄ p̄p̄ ad arithmetica disciplina p̄tinet. q̄a uere simplex ē in ul
 la partium o gregatione subsistit. nulla utiq; recipit sectione. Deceteris ū rebus
 licet aliqd tale sit. ut p̄p̄ integritate ac soliditate sua unitati meruerit uocabulo
 nuncupari. tam q̄a opositu ē diuisioni necessario subiacebit. Nihil ū unota reru
 nata p̄ter memorata numeros unitate ta unu inueniri potest. qd̄ n̄ nulla om̄ino
 ualeat diuisione distribui. Qd̄ ideo fit. q̄a n̄ simplicitate. s; opositione subsistit. dr̄
 em̄ un̄ homo. un̄ equu. un̄ die. un̄ hora. un̄ num̄. & alia hui m̄ innumerabilia.
 q̄ licet unitatis sint sortita uocabulu. tam p̄ cause atq; rationi necessitate diui
 dunt. Ad hui diuisioni opendiu tale calculandi argumtu antiq̄ o m̄ti f̄. ut om̄is
 diuidenda integritate rationabili p̄ illud possit partitione secari. siue id corpus.
 siue res incorporea sit qd̄ diuidendu p̄ponit. In hoc argumto unita assis uocatur.
 cui partes iuxta p̄portionalitate sua p̄p̄ri f̄ insignita uocabuli. Noti etiā ad hoc
 excogitatis p̄q̄s eade uocabula ex p̄man̄. ut p̄ discretionē nominu inota noming.
 affixas. uniuersiq; particule notio facili aduertat. Et assis quidē. qui p̄. i. littera
 sic innumeris unu scribi solet ex p̄mitur. xii. partes habet. q̄ru si una detra
 xeri. reliq; xi. parte iabu dicuntur. illa ū qua detraxisti. i. duodecima uncia
 uocat. Si duas sustuleris. decē residue detrans. i. qd̄ sustulisti. i. duq; sextan̄ appellat.
 Et si tres depseris. nouē q̄ remanserē dodran̄. et res dep̄t̄ q̄ drans uocant. Qd̄ si
 iiii. tollere uelis. viii. reliqua bissē. & q̄tuor triente nominabis. Quinq; ū sublat̄.
 vi. residuas septuncē. i. q̄nq; sublata q̄neuncē placuit appellari. Cū uero p̄ me
 diu fuerit facta diuisio. utruq; dimidiu sen̄ partib; constan̄. semissē uocentur.
 uncia autē ad dimidia secentia. utriq; dimidiu semuncia. lā reliq; minutiq;
 quarū cōgessione dimidiu unciq; o ficitur. ut f̄ silici. sextuly. & cetera melis
 ex ipsis calculi inspectione cognoscunt. Incipit autē idē calculi a mille. i. uq;
 ad quinquaginta milia p̄gredit. primo p̄ duplicationē. deinde p̄ triplicationē.
 tū p̄ ceteras multiplicationes incrementa capient numerositate concresecit. ut
 usq; ad infinitu quantitate cui summa p̄ueniat. Scribit̄ ū linc̄ a superiori
 parte in inferiore descendentib; sup̄i miliu sumā ex multiplicatione uenientē.
 inferius diuisionū minutia cōtinentib; a q̄b; tam in legendo p̄ncipiū ē faciendū.
 & sic sursum uersū eundū. q̄ usq; ad miliu sumā quq; ex illa multiplicatione pau
 lati accrescit legendo ueniat. Incipiendūq; ad dimidia sextula p̄ duplicationē
 usq; ad. ii. unde iterū p̄ triplicationē ad dimidia sextula usq; ad. iiii. tū ad i
 midia sextula p̄ quadruplicationē usq; ad. viii. sic usq; ad finē.

